

Luonnonvarakeskuksen lausunto hallituksen esityksestä koskien EU:n metsäkatoasetusta (HE 77/2025 vp)

Luonnonvarakeskus (Luke) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi Euroopan unionin metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Luke pitää hallituksen esitystä yleisesti ottaen hyvin valmisteltuna. Vaikka EU:n metsäkatoasetuksen säädösten tulkintaan liittyy edelleen epäselvyyksiä, hallituksen esitykseen on pyritty sisällyttämään kansallisia joustoja ja tulkintoja siinä määrin kuin asetuksen puitteissa on mahdollista.

Esityksessä tuodaan tasapainoisesti esiin, että vaikka asetuksen toimeenpano on osin haastavaa, se voi myös tuoda Suomelle kilpailuetua. Esimerkiksi kotimainen vaneriteollisuus voi hyötymä asetuksen vaatimuksista. Tällä hetkellä se kilpailee markkinoilla laittomasti tuodun venäläisen vanerin kanssa, joka saapuu EU-alueelle Kiinan ja muiden Aasian maiden kautta. Asetuksen mukainen vaatimus ilmoittaa puun alkuperä geolokaatioina parantaa vanerin alkuperän valvontamahdollisuuksia.

Asetuksessa "metsäkatoa aiheuttamattomalla" toiminnalla tarkoitetaan, että hyödyke tai tuote on tuotettu maa-alueella, joka ei ole ollut metsäkadon kohteena 31.12.2020 jälkeen. Lisäksi puun korjuun tulee tapahtua ilman metsien tilan heikkenemistä. "Metsien tilan heikkenemisellä" tarkoitetaan metsän rakenteellista muutosta, jossa ikimetsä tai luontaisesti uudistuva metsä muuttuu plantaasiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi. Heikkenemistä tapahtuu myös, kun ikimetsä muuttuu viljelymetsäksi.

Luke toteaa, että Suomessa ei ole kartoitettu ikimetsiä (luonnontilaisia metsiä, *primary forests*), mikä vaikeuttaa asetuksen mukaista valvontaa. Tämä on merkittävä puute asetuksen soveltamisen kannalta. Ikimetsät tulisi kartoittaa pikaisesti, mukaan lukien yksityismetsissä sijaitsevat, ja niiden omistajille tulisi tarjota riittäviä taloudellisia korvauksia metsien säilyttämisestä hakkuiden ulkopuolella. VMI:hin perustuvan arvion mukaan luonnonsuojelualuiden ulkopuolisella (puuntuotannon) metsämaalla luonnontilaisia metsiä olisi noin 49 000 hehtaaria, jos yksittäisen ikimetsän vähimmäispinta-alavaatimusta ei oteta huomioon. Arvio on epävarma, sillä ikimetsää ei ole määritelty EU:n tai kansallisen tason lainsäädännössä tarkkarajaisesti. Täsmällinen ikimetsän määritelmä ja ikimetsien yhdenmukaisesti tehty kartoittaminen olisi erittäin tärkeää

metsäkatoasetuksen soveltamisen, myönteisten ympäristövaikutusten varmistamisen, puukaupan sujuvuuden sekä metsänomistajien oikeusturvan näkökulmista. Ikimetsien kartoittaminen olisi erittäin tärkeää myös RED III -direktiivin kansallisen soveltamisen kannalta. Nykytilanne muodostaa potentiaalisesti merkittävän maineriskin kotimaiselle metsäteollisuudelle ja koko metsäsektorille.

Esityksen sivuilla 29–30 todetaan, että metsänhakkuiden osalta asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä perustuisi metsänkäyttöilmoitukseen ja puukaupan mittaustodistukseen. Luken näkemyksen mukaan kyseisiin dokumentteihin perustuvaa asianmukaisen huolellisuuden järjestelmää tulisi vahvistaa lisäämällä metsänkäyttöilmoituksiin ilmoittajan vakuutus siitä, että hakkuu ei aiheuta metsäkatoa (esimerkiksi ikimetsiä ei hakata). Samansisältöinen vakuutus tulisi sisällyttää myös mittaustodistuksiin. On tärkeää, että vakuutus sisältyy molempiin dokumentteihin, sillä metsänkäyttöilmoitus kuvaa aikomusta ja mittaustodistus toteutunutta toimintaa. Myyjän ja ostajan vastuiden selkeyttämiseksi asia tulisi sisällyttää myös metsänhakkuusopimuksiin.

EU:n metsäkatoasetus ja sitä täydentävä kansallinen lainsäädäntö lisäävät hallinnollista taakkaa toimijoille. Erityisen haasteellista tämä tulee olemaan mikroyrityksille ja pk-sektorille. Haasteet koskevat muun muassa polttopuun myyjiä sekä puutavaran hankintahakkuista tekeviä metsänomistajia, joita on kymmeniä tuhansia. Aktiiviseen viestintään ja koulutukseen erityisesti näille toimijoille kannattaisi edelleen panostaa.

Luke korostaa, että valvoville viranomaisille – erityisesti Ruokavirastolle, mutta myös Tullille ja Suomen metsäkeskukselle – tulee varmistaa riittävät resurssit tehokkaan valvonnan toteuttamiseksi.

Yksityiskohtainen kommentti (s. 1). Esityksessä mainitaan ”kestävä yrityshallinto ...2024/1760”, mikä on käsitteenä epäselvä ja outo. Komission esityksessä 23.2.2022 oli lopullisen säädöksen tavoin kyse yritysten kestävästä toiminnasta koskevasta huolellisuusveloitteesta. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bc4dcea4-9584-11ec-b4e4-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF